

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

47

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

Матеріали конференції

*Перспективи розвитку
науково-методичного забезпечення для
самостійного вивчення дисциплін
та їх окремих розділів*

ОДЕСА 2016

Матеріали друкуються відповідно до рішення 47-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Перспективи розвитку науково-методичного забезпечення для самостійного вивчення дисциплін та їх окремих розділів”, яка проходила 4–5 квітня 2016 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Кручек О.А., канд. техн. наук, доцент,
Саркісян Г.О., канд. техн. наук, доцент,
Леонтьєва І.О., методист методичного відділу.

дослідницької підготовки кадрів актуальною. Її важливим аспектом виступає формування у майбутнього спеціаліста дослідницьких вмінь.

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ “УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)” У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ

О.В. Нарушевич-Васильсва

В умовах входження української системи вищої освіти в європейський освітній простір спостерігається стійка тенденція впровадження компетентнісного підходу до формування змісту та організації навчального процесу. Освітні результати і пріоритети за такого підходу зміщуються від досягнення певного рівня знань, умінь та навичок до оволодіння сукупністю компетенцій – універсальних (базових, ключових) і спеціальних (предметних, професійних).

Підготовка фахівця з високим рівнем теоретичних знань і практичних навичок, здатного до самовдосконалення і творчого пошуку, неможлива без копіткої самостійної роботи студента, яка сприяє не лише засвоєнню й закріпленню навчального матеріалу дисципліни, але й формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні планувати, організовувати та контролювати власну діяльність.

Досвід викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» показує, що головними факторами, які спричиняють неякісне виконання студентами позааудиторної самостійної роботи, насамперед є недостатнє опанування знань з української мови під час навчання в школі, досить низький рівень сформованості вмінь і навичок опрацювання навчальної або наукової літератури, конспектування та аналізу прочитаного, низька вмотивованість щодо підвищення власної мовної культури, безініціативність, неорганізованість, неухажність. Подолання цих недоліків можливе за умови переходу до навчання, яке здійснюється на засадах індивідуалізації із застосуванням відповідних особистісно орієнтованих технологій. У зв'язку з вищезазначеним особливу увагу необхідно приділяти змісту та формам завдань, відібраних для самостійної роботи: це мають бути індивідуальні навчально-дослідні завдання конструктивно-варіативного й творчого характеру, спрямовані на формування та розвиток у студента ключових і *професійних компетенцій*.

Одним із найважливіших завдань підготовки майбутніх фахівців для будь-якої професійної галузі є формування комунікативної компетентності, яка означає здатність здійснювати осмислену й ефективну (адекватну ситуації) міжособистісну взаємодію з метою обміну інформацією, спираючись на знання особливостей комунікативного процесу, засобів спілкування (вербальних і

невербальних), психологічних і комунікативних типів партнерів, технологій і прийомів впливу на людей. Аналіз праць українських і зарубіжних науковців показав, що більшість із них у структурі комунікативної компетентності вирізняють такі основні компоненти: когнітивний, або пізнавальний (лінгвістичні знання та знання з психології комунікації), діяльнісний, або поведінковий (уміння використовувати набуті знання у процесі спілкування), особистісно-емоційний (особистісні якості, які формуються у процесі професійної підготовки і зумовлюють професійний розвиток, наприклад рівень комунікабельності, самоконтроль у спілкуванні, володіння механізмами зворотного зв'язку, стиль взаємодії тощо).

Під час викладання української мови професійного спрямування велика увага приділяється лінгвістичному аналізу текстів наукового стилю сучасної української мови. Студентам старших курсів пропонується самостійно дібрати тексти із фахових журналів або збірників матеріалів конференцій та здійснити їх лінгвістичний аналіз. Зокрема, потрібно зробити висновки щодо відповідності досліджуваного тексту вимогам жанру і стилю, проаналізувати використані в тексті мовні засоби з погляду нормативності. Здійснюючи такий аналіз, студент навчається спостерігати за функціонуванням термінів у фахових текстах, співвідносити зміст і мету висловлення з його мовним оформленням, виявляти помилки, коментувати та виправляти їх. На наш погляд, лінгвістичний аналіз тексту – один з ефективних методів активного навчання, що сприяє розвитку комунікативної компетентності студентів у процесі професійної підготовки.

Студентам пропонуються інші різноманітні творчі завдання: складання й оформлення документів, необхідних для прийняття на роботу (назву закладу або підприємства, посаду студент обирає самостійно згідно з *профілем навчання* та сферою майбутньої професійної діяльності); складання запрошень (наприклад, на рекламний показ товарів і послуг підприємства, на презентацію нової технологічної лінії з випуску булочних виробів із начинкою), організаційних і рекламних оголошень, різних видів службових листів; укладання міні-словника вузькоспеціальних термінів (глосарію); написання анотацій, тез; складання діалогів відповідно до запропонованих ситуацій спілкування; редагування фахових текстів; підготовка повідомлень, доповідей, рефератів; добір матеріалів для участі у виставках стінгазет, присвячених Дню української писемності та мови; виконання читецьких і вокальних номерів під час проведення культурних заходів з нагоди вшанування пам'яті видатних українських письменників. При цьому ступінь самостійності може виявлятися у свободі вибору студентами (відповідно до їхніх індивідуальних уподобань та здібностей) завдань різних типів і рівнів складності, джерел інформації, форм організації діяльності (індивідуальна або групова), форм подання результатів виконаної роботи (текст у рукописному або друкованому вигляді, електронна презентація тощо). Якщо студент має кілька варіантів завдань самостійної роботи, то він більш усвідомлено підходить до її планування, оцінювання своїх можливостей при виконанні вибраних завдань.

На ефективність самостійної роботи студентів значною мірою впливає керівництво нею викладача, а саме: планування самостійної роботи студентів; формування в них потреб і мотивів до активного та якісного виконання завдань; забезпечення студентів відповідними методичними напрацюваннями, розробленими з урахуванням інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу; постійне вдосконалення форм і методів контролю й самоконтролю самостійної навчальної діяльності студентів.

ЗАДАЧІ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Немченко В.В.

Важливе значення у реформуванні вищої школи відводиться інформаційним технологіям, які повинні сприяти становленню економіки-знань. Незважаючи на те що інформаційні технології розвинуті і наявна значна кількість ІТ-фахівців, це не сприяє економічному розвитку країни. ІТ-компанії вимушені емігрувати у інші регіони світу, а ІТ-ринок України сьогодні значно відстає від країн СНД. Пояснюється таке становище тим, що економіка України залишається не сприятливою до інновацій. Корупційній економіці не потрібні інновації. В цих умовах зростає значення у становленні інформаційної та інноваційної моделі розвитку вищої школи, особливо міністерства освіти і науки, яке повинно не тільки формально готувати ІТ-фахівців, але й працевлаштовувати на сучасні підприємства, а не створювати безкоштовно робочу силу (потенційних емігрантів) для іноземних держав. Для цього міністерство освіти і науки повинно готувати контракти на таке працевлаштування, що передбачає тісне співробітництво з галузями промисловості, АПК та інших, планування, прогнозування, а уряд здійснювати реальне реформування народного господарства.

Все це передбачає пошук нових напрямів методики викладання. Для цього потрібно переглянути сучасні програми викладання в усіх галузях знань, визначити, наскільки вони відповідають світовому рівню. Таку роботу могли би розробляти провідні кафедри найкращих вузів України. На основі цих програм та методичного забезпечення, використовуючи інформаційні технології, доцільно розповсюджувати їх на всі вузи держави. Розробка же програм та методичного забезпечення дисципліни кожним вузом самостійно не дозволить уникнути суб'єктивізму, а у деяких випадках і їх науковості.

Доцільно стимулювати найкращі методичні розробки, як і інноваційні проекти. У якості джерела стимулювання найкращих розробок (наприклад, до 10 тисяч гривень) можна здійснювати фінансування на грантовій основі з Національного фонду досліджень, створення якого передбачається законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність».

А.П. Лапінська, Н.В. Хоренжий	77
ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ЯК ПРОФЕСІЙНО НЕОБХІДНОЇ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ	
Ю.Г. Лобода, О.Ю. Орлова	78
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО САМООСВІТИ	
Г.М. Лозовська	82
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ "ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНЖИНІРИНГ ПІДПРИЄМСТВ" (КОМБІКОРМОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ)	
А.В. Макаринська	84
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	
О.В. Малинка, В.Д. Бойченко	87
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК НОВА ФОРМА НАВЧАННЯ	
Т.А. Манолі, Я.О. Баришева, О.В. Бочарова	88
УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПС У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ОНАХТ	
Г.І. Віват, Я.В. Машарова	90
МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИШУ: ВІД «ЗНАННЄВОГО» ДО «КОМПЕТЕНТНІСНОГО» ПІДХОДУ У НАВЧАННІ	
Ю.М. Мельник	91
СУТЬ І ЗМІСТ ПОНЯТТЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ	
Ю.М. Мельник, Г.А. Шевченко, А.П. Зюганов	92
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРІВ-ТЕХНОЛОГІВ	
І.В. Мельник	94
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ “УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)” У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ	
О.В. Нарушевич-Васильєва	96
ЗАДАЧІ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	
В.В. Немченко	98
ВИВЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СТУДЕНТАМИ ОНАХТ	
І.А. Осадча	99
ЕТИКА НАУКИ ТА СУЧАСНІ ЗАСОБИ ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВОЇ ПРАЦІ	
В.Б. Єгоров, О.В. Ольшевська, О.О. Тіглова, О.С. Бодюл	101
МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	
Орлова В.О.	103
ЗНАЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ПРИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ	
О.П. Ощепков	106
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ	
Г.Б. Пчелянська	107
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МЕХАНІЧНИХ ПРОЦЕСІВ	
С.М. Перетяка	